

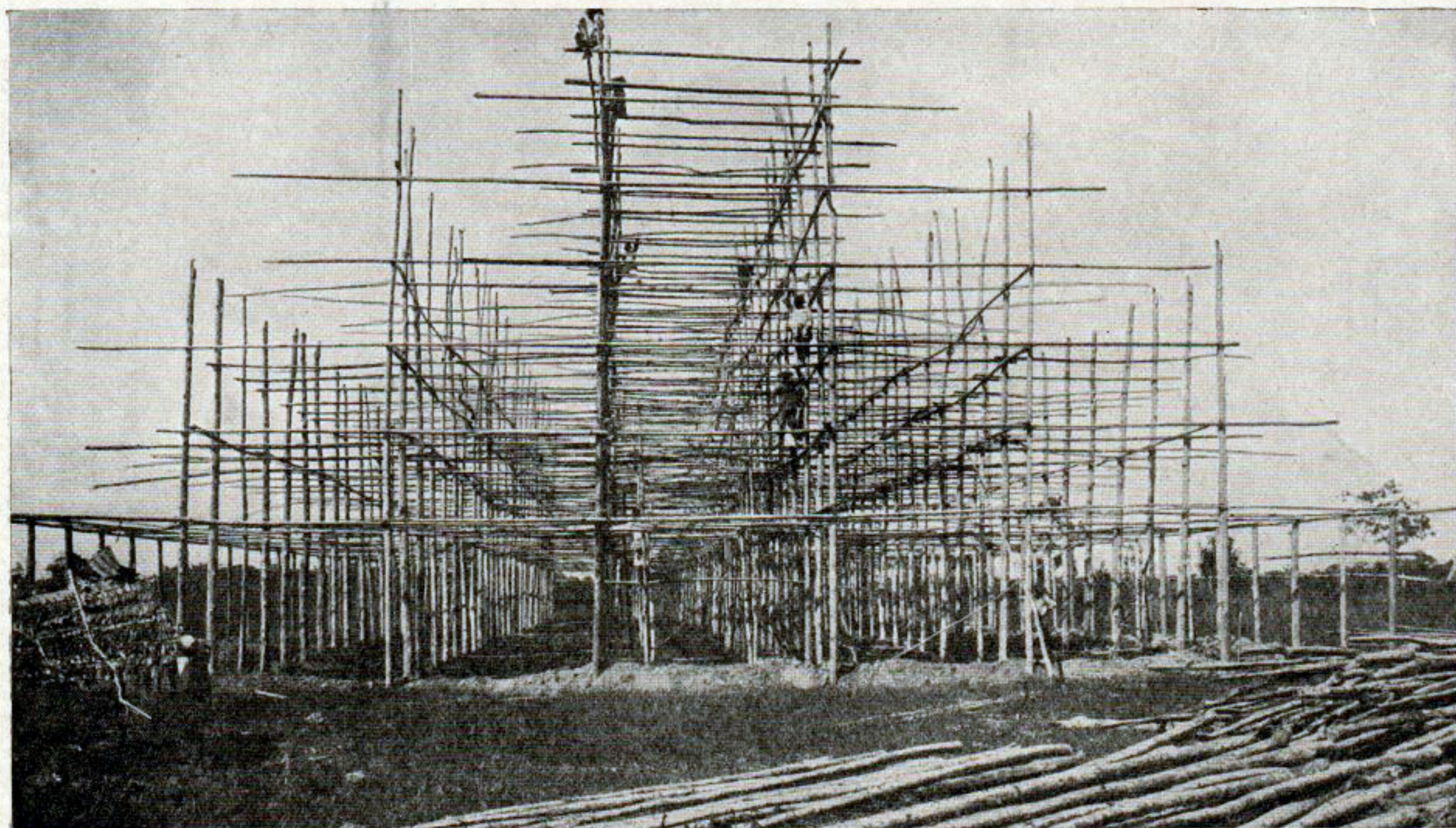

335. DELI'SCH TABAKSVELD IN AANLEG.

De tabaksplant, uit Amerika overgebracht, heeft zich snel over de oude wereld verspreid. In Ned. Indië vindt men veel tabakscultuur van Inlanders, bijna alleen voor de plaatselijke markt werkend. Deze tabak wordt gekorven voor sigaretten- en pijptabak. Daarnaast is een zeer belangrijke Europeesche tabakscultuur ontstaan in drie centra: Deli (het Cultuurgebied van Sumatra's Oostkust); de Vorstenlanden op Midden-Java; de residenties Djember en Bondowoso met nog een deel van het regentschap Loemadjang op Oost-Java.

335. MERAMBAH HOETAN AKAN DIDJADIKAN KEKOEN TEMBAKAU DI DELI.

Tembakau itoe asalnja dari tanah Amerika, laloe tersiar keseloeroeh doenia dengan tjepatnja. Ditanah Hindia banjaklah tembakau jang ditanam oléh Boemipoetera, didjoeal dipekan. Lain dari itoe ada poela onderneming tembakau kepoenjaan bangsa Éropa, teroetama di Soematera pantai-timoer, Djawa-tengah dan Djawa-timoer (Solo, Jogja, Loemadjang, Bondowoso, Djember).

336. DROOGSCHUUR VAN DJATI IN AANBOUW IN DELI.

In 1864 is deze tabakscultuur in het Sultanaat Deli het eerst beoefend door Jacobus Nienhuis. Na veel lotswisselingen is de Deli-tabakscultuur beperkt gebleven tot het landschap Deli en de aangrenzende deelen van Langkat en Serdang (de andere cultures zijn later op S. O. K. gekomen). Op nog geen 20.000 ha aanplant, eene oppervlakte slechts 11 % groter dan de Haarlemmermeer, wordt daar jaarlijks een oogst gewonnen van ruim 20.000 ton zeer dure bladtabak en een waarde van 70 à 100 millioen gld.

336. BANGSAL TEMPAT MENGERINGKAN TEMBAKAU SEDANG DIDIRIKAN DI-DELI.

Pada tahoen 1864 toean Nienhuis moelaï mananam tembakau di-Deli. Tanaman ini lekas berkembang²; sekarang inilah masih ada onderneming tembakau di-Deli, Langkat dan Serdang. Onderneming tanaman lain² di-Soematera timoer baroe diadakan kemoedian d. p. tanaman tembakau. Tembakau Deli masjhoer diseloeroeh doenia, sebab ialah jang terbaik akan diperboeat pemboengkoes rokok jang mahal harganja. Tanaman tembakau Deli 20.000 ha, banjaknja tembakau saban tahoen ± 20 djoeta kg, jang berharga 70 sampai 100 djoeta roepiah. Bangsal akan mengeringkan tembakau amat besar.

337. HET UITPLANTEN VAN TABAKSPLANTJES IN DE VORSTENLANDEN VAN JAVA.

In tegenstelling met Deli (waar elk jaar slechts een deel van de tabaksgronden wordt beplant en de rest dier gronden braak blijft liggen) wordt in de Vorstenlanden de tabak geplant op sawahs in wisselbouw (meestal met rijst). Ook deze tabak is grootendeels geschikt voor dekblad van sigaren en daarom duur, hoewel niet zoo duur als die van Deli. De ondernemingstabak eischt eene nauwkeurige wetenschappelijke bestudeering door de Proefstations en eene uiterst nauwkeurige behandeling.

337. MENANAMKAN ANAK POHON TEMBAKAU DI DJAWA-TENGAH.

'Adatnja di-Djawa tembakau itoe ditanam disawah, berganti-ganti dengan padi. Tembakau Solo dan Jogja banjak djoega jang baik diperboeat pemboengkoes rokok.

338. TABAKSZAADBEDDEN IN DELI.

Het tabakszaad is zoo fijn als meel. Het winnen van goede kweekplantjes op de zaadbedden vereischt daarom reeds zeer nauwgezette zorgen. In Deli wordt het veldwerk voor de tabak nog bijna geheel door Chineesche arbeiders verricht.

338. PESAMAIAAN TEMBAKAU DI DELI.

Bidji tembakau itoe haloes seroeпа tepoeng. Dalam pesamaian haroes dipelihara dengan baik². Di Deli keboen tembakau dikerdjakan oléh koeli² Tiong-hwa. Kantor akan menjelidiki hal ahwal tembakau itoe bernama „Proefstation”.

339. AANPLANT VAN JONGE TABAK IN HET HEUVELLAND VAN DELI.

De ondernemingstabak wordt aangeplant in de laagvlakte en in de lagere heuvelen. Als de jonge plantjes eindelijk in den grond staan groeien ze snel op en moet plantje voor plantje afzonderlijk worden verzorgd door bemesting en zelfs elk blaadje gaat eenige malen door de handen om ziekten en plagen te voorkomen.

339. TANAMAN TEMBAKAU DILÉRÉNG² BOEKIT DI DELI.

Tempat menanamkan tembakau itoe ditanah rendah dan diléréng boekit. Anak pohon tembakau itoe tjepat mendjadi besar; dari satoe² pohon dipelihara baik²: dipoepeok, dibalang oelat² jang meroesak dari tiap² helai daoén, d.s.b.

340. BESPROIING VAN OPGROEIENDE TABAKSPLANTEN
MET LOOD-ARSENAAT.

340. POHON TEMBAKAU DISIRAM AIR OBAT
PEMBOENOEH OELAT².

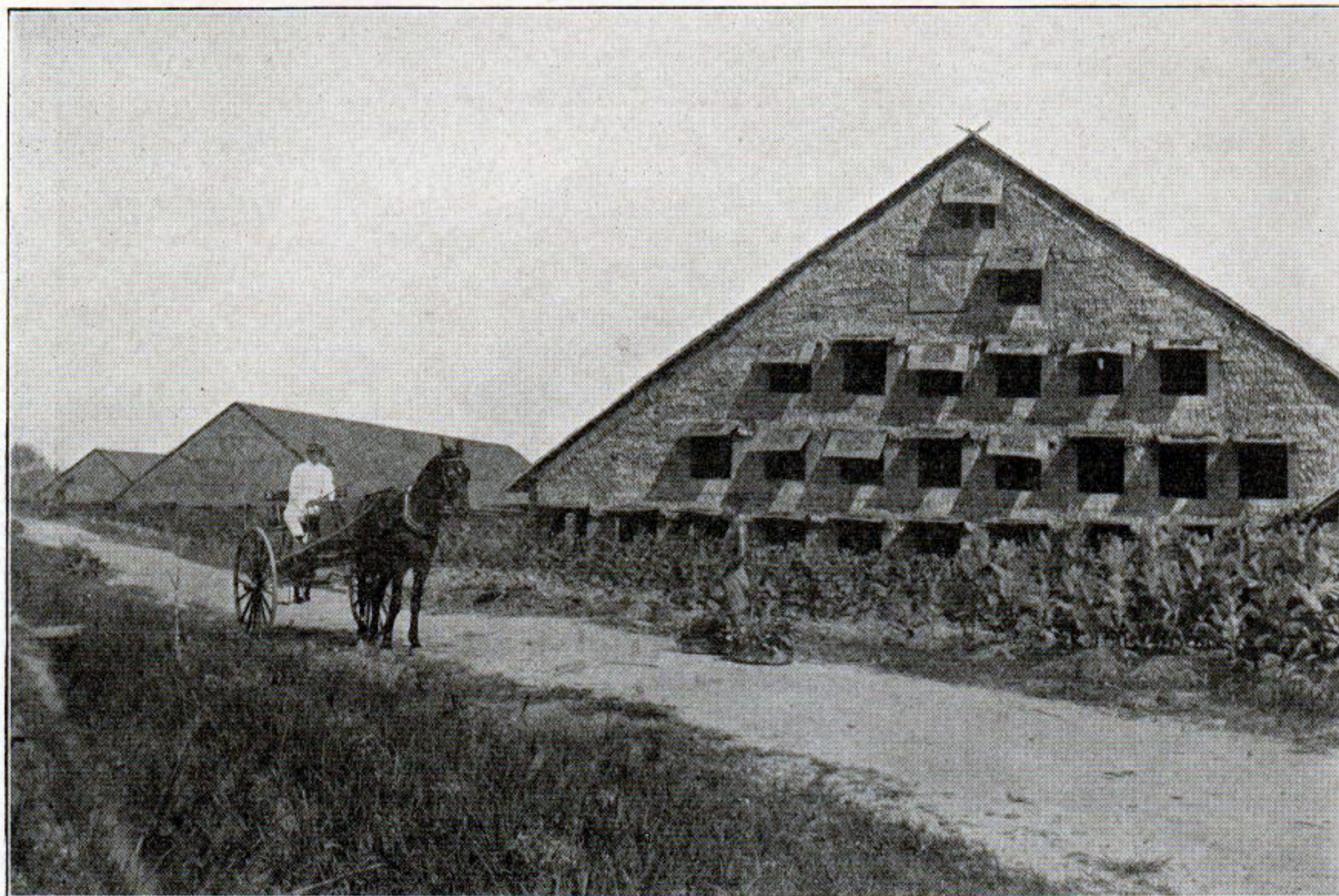

341. TABAK OPGEHANGEN IN DE DROOGSCHUUR.

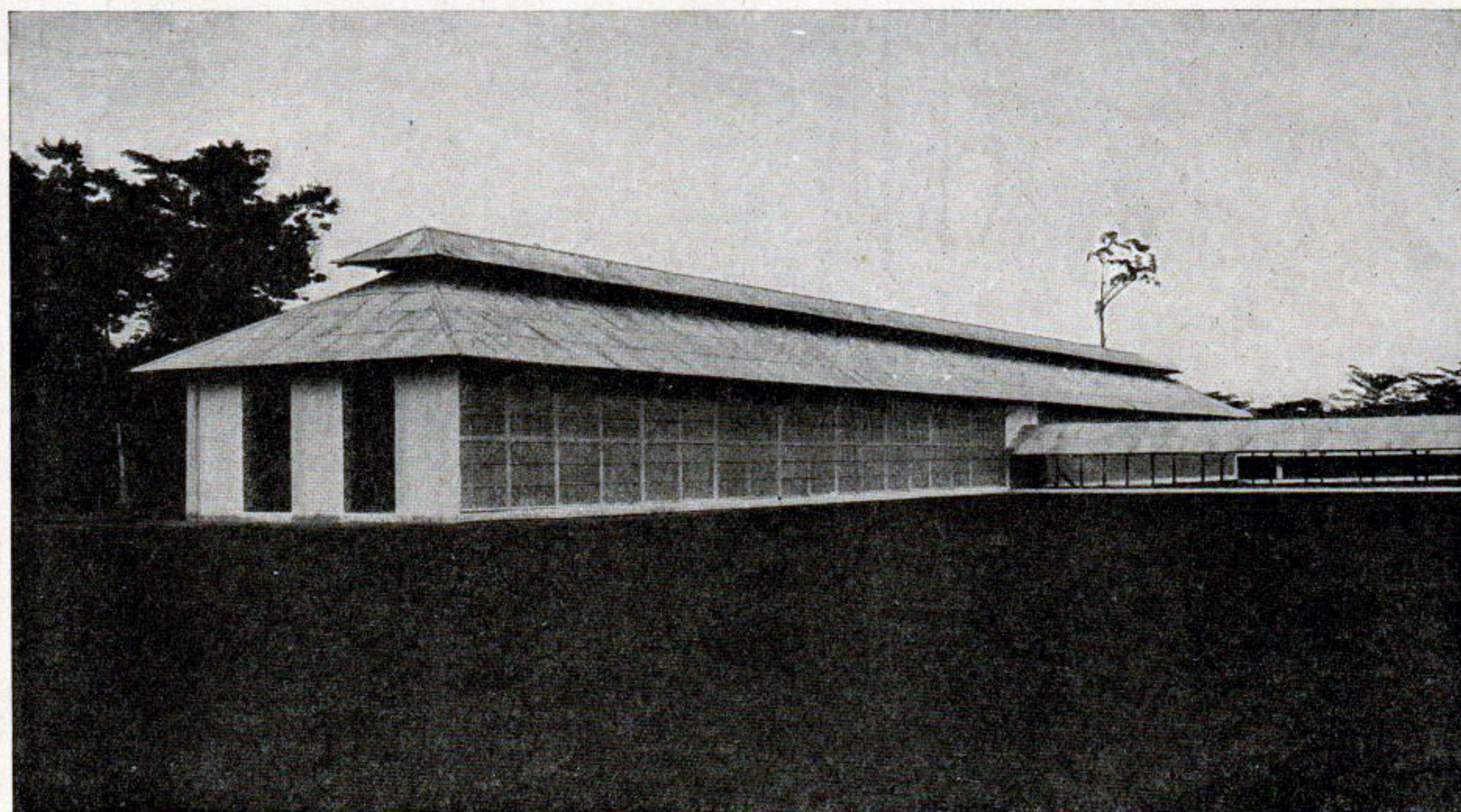
341. DAOEN TEMBAKAU TERGANTOENG DIDALAM BANGSAL.

340/341. Als de tabak na de zorgvuldige behandeling op het veld rijp is geworden en de bloesems er tijdig zijn afgehaald (behalve van enkele zaadplanten) worden de „tabaksboomen” (zoo noemt men de planten) te drogen gehangen in de kolossale droogschuren, die tusschen de velden zijn gebouwd (zie pl. 336 en 342). Voor deze droogschuren worden djatiboomen in Deli afzonderlijk aangeplant; duizenden Inlanders vinden een bestaan in het maken der kadjangs van nipahbladeren voor atap (dakbedekking).

340/341. Kalau pohon tembakau soedah sampai toeanja, oedjoengnja jang berboenga itoe dipotong (ketjoeali jang akan diambil bidjinja); setelah masak daoennja dipetik, digantoengkan kedalam bangsal, jang didirikan ditengah keboen itoe (G. 336 dan 342). Bangsal itoe diperboeat dari pada kajoe djati boelat², beratapkan kadjang.

342. DROOGSCHUREN.
342. BANGSAL TEMPAT MENGERINGKAN TEMBAKAU.

343. SORTEERLOODS EN FERMENTEERSCHUUR.
343. GOEDANG TEMPAT PENANGASAN DAN PEMILIHAN DAOEN² TEMBAKAU.

342/343. Nadat de tabak in de droogschuren „loodsdroog” is geworden (men ziet hoe men de luiken van de droogschuren naar believen kan openen en sluiten om er bij gunstig weer de wind door te laten spelen) wordt deze overgebracht naar de fermenteerschuur en sorteerloods, die op het etablissement der onderneming is gebouwd. Dit is een blijvend gebouw; de droogschuren worden soms verplaatst omdat deze dicht bij de tabaksvelden moeten staan.

342/343. Goedang itoe mendjadi poesatnja onderneming tembakau, didirikan dari pada batoe boeat selama-lamanja. Lain halnja dengan bangsal tempat mengeringkan, kadang² dipindah manakala dikelilingnja ta'ada tanaman tembakau lagi.

344. BOSSEN LOODSDROGE TABAK IN DE FERMENTEERSCHUUR (VORSTENLANDEN).
344. PEREMPOEAN² MENGIKAT DAOEN TEMBAKAU JANG AKAN DITANGAS DALAM
GOEDANG DI DJAWA-TENGAH.

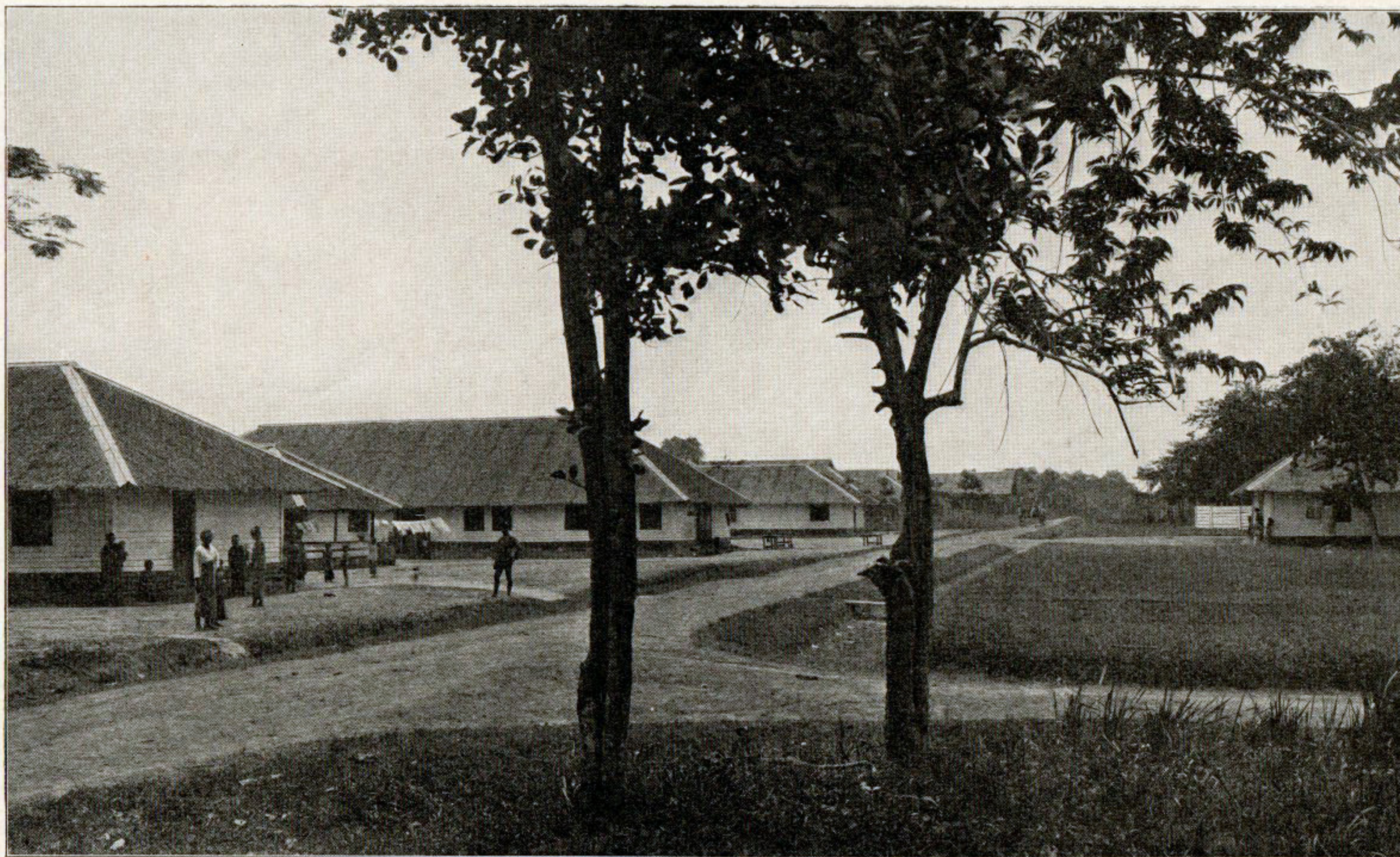

345. CHINEESCHE ARBEIDERS IN DE SORTEERLOODS BEZIG MET HET SORTEEREN
VAN DELI-TABAK.

345. KOELI² TIONG HWA SEDANG MEMILIH DAOEN TEMBAKAU DI-DELI.

344/345. In de fermenteerschuur worden de bundels tabaksbladeren op bepaalde wijzen op elkaar gestapeld. Zij ondergaan dan een gistingsproces (broeien, fermenteren), waardoor zij den goeden geur verkrijgen en toch soepel en sterk genoeg blijven om de heele bladeren voor dekblad van sigaren te kunnen gebruiken. Dan worden zij nauwkeurig gesorteerd op lengte en kleur, want dit verlangen de tabakshandelaars, die de pakken op de veilingen te Amsterdam koopen om die weer in verschillende partijen aan de sigarenfabrieken te leveren. Dan moet de tabak nog worden geperst om in stevige „pakken” van ong. 80 kg te Belawan aan boord te worden afgeleverd.

344/345. Didalam goedang tempat memilih, tembakau jang soedah diikat itoe disoesoen dengan atoeran jang apik, soepaja menangas, mendjadi haroem baoenja dan koeat lagi haloes. Setelah itoe dipilih dikoempolkan jang sama roepanja atau sama pandjangnja. Kemoedian diboengkoes tiap² $\pm$ 80 kg dengan diapit. Maka siaplah akan dikirimkan kenegeri Belanda.

346. BLIJVENDE PONDOKS VOOR JAVAANSCH E ARBEIDERS IN DE TABAKSCULTUUR IN DELI.

Omdat in het Cultuurgebied van S. O. K. de werkliden bijna alle moeten worden ingevoerd, meest uit Java, en voor de tabak ook gedeeltelijk uit China, vallen allerlei zorgen, die men op Java niet kent, ten deel aan de planters en hunne vereenigingen, n.l. de Deli-Plantersvereeniging (voor de tabak) en de Algemeene Vereeniging van Rubberplanters ter Oostkust van Sumatra (Avros). Deze zorgen voor de emigratie uit Java en China, voor de voorloopige huisvesting der immigranten in Deli, voor de geneeskundige verzorging der koelies, voor onderzoek van tropische ziekten, voor woningen, vermaken en pensioenen der koelies en voor onderwijs hunner kinderen.

Ook de Proefstations bij Medan worden door hen onderhouden.

346. PONDOK JANG TETAP OENTOEK KOELI² DJAWA DIONDERNEMING, TEMBAKAU DI DELI.

Sekalian koeli jang bekerdja dionderneming² Soematera pantai-timoer itoe didatangkan dari tanah lain (dari Djawa dan Tjina). Sebab itoe disitoe adalah matjam² hal jang diadakan oléh toean-besarnja atau perkoempoelannja; seperti: mentjari koeli² konterak dari Djawa dan Tjina, mendjaga keséhatan koeli² itoe, memboeat pondok tempat koeli² di Deli, mendirikan sekolah oentoek anak² koeli, mengadakan permainan dan pensioen d.s.b.

347. VROUWEN BEZIG MET HET BUNDELEN VAN TABAKS-
BLADEREN IN EEN FERMENTEERSCHUUR IN DJEMBER.

Ten slotte nog een tabaksplaat van Oost-Java. Op den achtergrond ziet men de hooge fermentatiestapels tabak. Op Oost-Java wordt ook heel wat tabak, die onder Europeesch toezicht door Inlanders op hun velden is gekweekt, door Europeesche ondernemingen opgekocht en verwerkt. Oost-Java levert minder bladtabak, geschikt voor omblad en dekblad van sigaren, en meer „krosok”, blad met breukjes en gaatjes, dus alleen geschikt voor binnengoed van sigaren en kerftabak, dan de Vorstenlanden.

347. ORANG PEREMPOEAN TENGAH MENGIKAT DAOEN TEM-
BAKAU JANG AKAN DISOESOEN DALAM BANGSAL
PENANGASAN DI DJEMBER.

Pengabisan gambar tembakau ini jaitoe gambar dari Djawa-Timoer. Dekat tembok dibelakang tampaklah soesoenan daoen tembakau amat tinggi. Di Djawa-Timoer ada djoega banjak tembakau tanaman orang negeri jang dibeli dan dikerdjakan oléh onderneming. Dari Djawa-Timoer djaranglah tembakau pemaloet rokok, melainkan banjak tembak pengisi rokok dan pipa, oemp. „krosok”.